

فروش طلا در برابر طلا ریاست مگر اینکه دست به دست باشد؛ و فروش نقره در برابر نقره ریاست مگر اینکه دست به دست باشد؛ و فروش گندم در برابر گندم ریاست مگر اینکه دست به دست باشد؛ و فروش جو در برابر جو ریاست مگر اینکه دست به دست باشد.

از عمر بن خطاب رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: «الدَّهَبُ بِالذَّهَبِ رِبَاً، إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ رِبَاً، إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رِبَاً، إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ. وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رِبَاً، إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ» «فروش طلا در برابر طلا ریاست مگر اینکه دست به دست باشد؛ و فروش نقره در برابر نقره ریاست مگر اینکه دست به دست باشد؛ و فروش گندم در برابر گندم ریاست مگر اینکه دست به دست باشد؛ و فروش جو در برابر جو ریاست مگر اینکه دست به دست باشد».

[صحیح است] [متفق علیه]

در این حدیث رسول الله صلی الله علیه وسلم کیفیت معامله ی درست و صحیح را در بین انواع مذکور تبیین می کند؛ مواردی که در آنها ربا جریان می یابد. بنابراین هرکس جنسی ربوی را به همان جنس بفروشد مانند طلا را به طلا یا گندم را به گندم بفروشد، باید هر دو یکسان باشند و معامله دست به دست انجام شود؛ هرچند از نگاه کیفیت یا نوع متفاوت باشند؛ و هرکس طلا را به نقره بفروشد، باید طلا و نقره در مجلس عقد وجود داشته باشند و تقابض صورت بگیرد؛ در غیر این صورت عقد مذکور صحیح نخواهد بود. چون بیع صرف است و در این معامله تقابض شرط است و به دلیل اختلاف جنس، یکسان بودن مقدار آنها شرط نیست. چنانکه اگر کسی مقداری گندم در برابر جو بفروشد باید این کار بین فروشنده و خریدار به صورت دست به دست (تقابض) و در مجلس عقد انجام شود؛ چون هر دو جنس در علت ربا یکسان هستند. خلاصه اینکه: اگر هر دو جنس یکی باشد باید تقابض و مساوات رعایت شود مانند طلا در برابر طلا؛ هرچند کیفیت متفاوت باشد. و اگر اجناس مختلف باشد و علت یکی باشد، باید تقابض صورت گیرد اما در این صورت مساوات شرط نیست مانند طلا در برابر ارزهای رایج؛ و اگر علت مختلف باشد، یا مال مذکور از جمله اموال ربوی نباشد، شرطی در آن نیست و تفاوت مقدار و عدم تقابض در مجلس عقد در آن جایز می باشد.

<https://sunnah.global/hadeeth/fa/show/5889>

